

О. Ю. Зайцев

Нормалізація

«НОРМАЛІЗАЦІЯ» – спроба полагодження українсько-польських відносин у Галичині в 1935–38. Започаткована 1935 угодою між УНДО та польс. урядом, попереднє порозуміння досягнуте на зустрічі міністра внутр. справ Польщі М. Зиндрама-Косцялковського з В. Мудрим, О. Луцьким і В. Целевичем. Зміну політики УНДО спричинили поступова ліквідація демократ. парламент. устрою в Польщі, що унеможливило ефективну діяльність легал. опозиції; тиск з боку лідерів укр. кооп. руху, які потребували політ. стабільності для успіш. господарювання; антиукр. терор у СРСР; польс.-нім. зближення. УНДО уклало виборчу угоду із Безпарт. блоком співпраці з урядом, до якої приєдналася також Укр. нар. обнова (УНО). На виборах 1935 і 1938 галиц. українці отримали 14 місць у сеймі (УНДО – 13, УНО – 1) і 5 у сенаті (УНДО – 4; УНО – 1). Укр. парламент. репрезентація голосувала за держ. бюджет, військ. законопроекти тощо. Водночас урядові було представлено 18 постулатів, що передбачали припинення колонізації сх. земель поляками, використання української мови у держ. установах, публіч. інституціях і самоврядуванні, відновлення держ. шкіл з українською мовою навч., заснування укр. університету, амністію для політв'язнів, скасування концтабору в Березі Картузькій та ін. Уряд зробив певні кроки назустріч українцям: нового голову УНДО В. Мудрого обрано віце-маршалом сейму, А. Горбачевського – віце-маршалом сенату; оголошено амністію політв'язням; деякі укр. інституції одержали уряд. субсидії; дозволено вживати термін «український» поряд з «руський» і «русинський». Проте більшість укр. постулатів не була виконана, а становище українців у різних сферах продовжувало погіршуватися. Проти «Н.» виступили ін. укр. партії, її навіть критикувала опозиція в УНДО (Д. Левицький, В. Кузьмович, І. Кедрин-Рудницький, О. Луцький та ін.), що гуртувалася довкола г. «Діло». 1937 укр. політ. групи, опозиційні до «Н.», створили Контакт. комітет. У тому ж році польс. уряд започаткував новий курс нац. політики, що поклав край угоді з укр. політ. елітою. Ці обставини, а також зміни у міжнар. ситуації (активізація воєн. приготувань Німеччини, справа Карпатської України) спонукали УНДО зайняти жорсткішу позицію. У грудні 1938 Укр. парламент. репрезентація внесла «Проект конституційного закону Галицько-Волинської Землі», що передбачав надання автономії Зх. Україні. Відхилення законопроекту стало приводом для переходу УНДО в опозицію і остаточ. відмови від «Н.».

Рекомендована література

1. A. Chojnowski. Koncepcje polityki narodowościowej rządów polskich w latach 1921–1939. Wrocław, 1979;
2. Сливка Ю. Ю. Західна Україна в реакційній політиці польської та української буржуазії (1920–1939). К., 1985;
3. Швагуляк М. Маловідома сторінка політичного життя Західної України передодня Другої світової війни (з історії Контактного Комітету. 1937–1939 роки) // Зап. НТШ. 1994. Т. 228;
4. M. Szumiło. Ukraińska reprezentacja parlamenta w Sejmie i Senacie RP 1928–1939. Warszawa, 2007;
5. Федевич К. К. Галицькі українці у Польщі. 1920–1939 рр. (Інтеграція галицьких українців до Польської держави у 1920–1930-ті рр.). К., 2009.

Бібліографічний опис:

Нормалізація / О. Ю. Зайцев // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-74023>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).